quia ſacra ſcriptura multoplures veritates tradit q̄ alie ſcripture: ⁊ etiam puriores: q2 in ea nulla falſitas admiſcet cū immediate emanat a p̄ria veritate. Scripture vo. humanitus adinuente: etſi ꝯtineāt multas veritates: tn̄ hn̄t admixtas mltas falſitates. ſicut p3 de ſcriptur Areſt. q̄ min⁹ inter alios pħos dī erraſſe et tn̄ errauit in mult̄: vtpote de mūdi eternitate: ⁊ de numero intelligentiarū quē poſuit ſm numer̄ orbiū cum tamen ſit maior q̄i incomparabilit ſm q̄ dicit̄ Job. xxv. Nūquid eſt numer⁹ militū eius ⁊ danielis vij. Milia milium miniſtrabant ei: et decies milies centena milia aſſiſtebāt ei. ⁊ de felicitate earum quaꝫ ponit in motu orbium ⁊ in multis alijs: iō ſubditur. ¶ a ❡ Fallax gratia ⁊ vana ē pulcritudo. ſ. verbor̄ rhetoricor̄. in humanis ſcripturis ⁊ maxime poeticis in quibus ſub verbis ornatis latent multe falſitates ſm q̄ dicit̄. j. methaphiſice. Multa mentiunt̄ poete cantātes. ¶ b ❡ Mulier timēs dn̄m. i. ſacra ſcriptura que quaſi vbiq̄ȝ inducit ad dei reuerentiam ⁊ timoreꝫ. ¶ c ❡ Ipſa laudabit̄. p̄ ceteris ſcripturis. ¶ d ❡ Date ei de fruc. ma. ſuar̄. i. ſtudētibus in ea dabitur fructus glorioſus. ¶ e ❡ Et laudent eam in portis op̄a eius. i. ſapientes in portis ſedentes cum iudicibus vt dictū eſt ſ. ⁊ iſti ſapientes dicuntur op̄a ſa. creſcripture inq̄ȝtum per eius ſtudium ſapientiam conſequūtur.

ᵃ Fallax gr̄a ⁊ vana ē pulcritudo ᵇ mlier timēs dn̄m ᶜ ipſa laudabit̄. Thau. ᵈ Date ei de fructu manuum ſuar̄ ᵉ et laudēt eā ī portis op̄a ei⁹.

Explicīūt p̄uerbia ſalōnis

Incipit p̄log⁹ ſcti hieronymi i libr̄ eccleſiaſten.

Memini me ante hoc ferme quinquenniū: cuꝫ adhuc rome eſſem: ⁊ eccl̄iaſten ſctē bleſille legerē: vt eā ad cōtēptū h⁹ mūdi p̄uocarē ⁊ oē q̄d in mundo cerneret putaret eē p̄ nihilo rogatū ab ea: vt in morē cōmētarioli obſcura q̄q̄ȝ differerē: vt abſq̄ȝ me poſſꝫ intelligere q̄ legebat. Itaq̄ȝ q̄m̄ in p̄cinctu noſtri operis ſubita morte ſubtracta eſt: et vbi non meruimus o paula ⁊ euſtochium talem vite noſtre habere ꝯſortem

❡ Poſtilla venerabilis fratris Nicolai de lyra ſup̄ Prouerbia Salomonis. Finit.

❡ Expoſitio prologi in librum eccleſiaſten. incipit.

Memini me hoc ferme quinquennio ⁊c. Anteq̄ accedamus ad diuiſioneꝫ p̄logi. q2 pleriq̄ȝ dubitant de accentu huius nois Eccleſiaſtes Notandū q̄ inuenit̄ eccleſiaſtes indeclinabile ⁊ tūc ſemp̄ acuit vltimam ſyllabam. Item inuenitur declinabile: eccleſiaſtes eccleſiaſte. et eccleſiaſtes eccleſiaſtis: et tunc habet grauem accentuꝫ in fine in omnibus caſibus. Significationem ⁊ rationem iſtius nominis inuenies ſupra in prologo p̄cedēti. Iſte prologus poteſt diuidi in quinq̄ȝ partes. In prima parte deſcribit quo tempore: quo loco: ⁊ cuius rogatu inchoauit vel vt ceſſet calumnia inchoare, p̄poſuit cū dicit. Memini me ⁊c. tp̄s em̄ notat cū dicit. Hoc q̄nquennio. locum cum dicit. Rome. q̄ rogatu Bleſille cū dicit rogatum ab ea. In ſecunda parte dicit q̄ de morte bleſille tantū doluit q̄ inceptū opus incōpletū dimiſit: vel vt ceſſet calumnia in op̄e nō p̄ceſſit ibi. Itaq̄ȝ q̄m̄ in p̄cinctu noſtri op̄is. In tercia parte dicit q̄ ad paule ⁊ euſtochij honorem: ⁊ ad bleſille memoriam opus illud in bethleem conſummauit. ibi. Nunc bethleē poſitus ⁊c. In quarta p̄ticula dicit q̄ nullū ſequens interp̄retē de hebraico tranſtulit: vbi tn̄ nō errauerant ſe alijs interpretibus conformauit: ⁊ ſic nec omnino fuit eis ꝯformis: nec omnino diſſimilis. ibi. Hoc breuiter admonens ⁊c. In quinta parte ponit rationem p̄cedentis p̄tis vt ſcilicet in omnibus ab eis diſcreparet nimia nouitas deterreret lectores ſi in oibus cōcordaret contra ſuam conſcientiā oim ſequeret̄ errores. ibi. At nec nouitate nimia ⁊c. Ordina ſic conſtructionē. ❡ Hoc q̄nquēnio. id ē hoc ſpacio q̄nq̄ȝ annoruꝫ in quo ſumus. ❡ Ferme. i. fere ꝯpleto vel ſm alia literam ❡ Ante hoc ferme quinquennium. i. añ hos q̄nq̄ȝ annos fere iā tranſactos. q. d. iā quinq̄ȝ annis fere tranſactis. Cū adhuc eēm rome. ⁊ nōdum me in bethleem tranſtuliſſeꝫ ⁊c. vel ſic. ❡ Cū adhuc eſſem rome ferme. i. fere. hoc quinquennio. id eſt hoc ſpacō q̄nq̄ȝ annorum quaſi diceret cum moram facerem Rome fere per hos quinq̄ȝ annos vltimo preteritos. ❡ Et eccleſiaſten ſancte Bleſille legerem. ſupple ſm tranſlationem. lxx. ab eo emendatam. quia nondū editionē ſuā de hebreo fecerat in latinum. Iſta bleſilla filia fuit paule. ſicut patꝫ in fine epiſtole Hieronymi ad Pammachium de dormitione Pauline. quam appellat ſanctam communi modo loquendi: propter ſanctitatem vite quam habuit. ❡ Legerem inq̄ȝ. ❡ Ut eam ad contemptum huius mundi prouocarem, et omne quod in mundo cerneret oculis corporeis. ❡ Putarꝫ id eſt reputaret. ❡ Eſſe p̄ nihilo. i. vanum et vacuum. Eccleſiaſtes. j. Uanitas vanitatū dixit eccleſiaſtes. q̄ſi diceret. mundus eſt vanitas contentiua vanitatum Et iterum ſecundo dicit. Uanitas vanitatū. id eſt vanitas aggregata ex vanitatibus ⁊ omnia vanitas. id eſt vana. vt fiat emphatica locutio, quaſi diceret. non ſolum ſunt vanitas immo vana. ❡ Cum inquaꝫ eſſeꝫ rome. ⁊ ita bleſillam informarem. ❡ Memini me fuiſſe rogatum ab ea. vt differerem. i. differte exponerem. ❡ Obſcura queq̄ȝ. i. omnes huius libri obſcuritates. ❡ In morem commentarioli. id eſt in modum vni⁹ parui commenti ⁊ facilis expoſitionis. In prologo p̄cedenti circa principium inuenies quid ſit commentū ⁊ vnde dicat̄. Dico q̄ ita rogauit me vt facerē aliquā explanationē. ❡ Ut abſq̄ȝ me. i. me abſente. ❡ Poſſet intellligere q̄d legebat. in hoc libro. hic intelligendum eſt: q̄ ad p̄ces ei⁹ incepat trāſferre libr̄: ⁊ cuꝫ videret eius difficultates petebat cōmentariū. q̄ aūt tunc inchoaſſet transferre patet p̄ lrām ſequentem: qua dicitur. ❡ Itaq̄ȝ quoniam in procinctu. id eſt in principio ante conſummationem noſtri operis. ❡ Subita. id ē inopinata ⁊ nimis feſtinata. ❡ Morte ſubtracta eſt. id eſt p̄uenta: vel q2 nō meruimus. i. nō fuimus digni ego ⁊ vos. ❡ O paula ⁊ euſtochium talem. id ē tā ſanctā. ❡ Uite habere ꝯſortem. vt ſcilicet nobiſcuꝫ viueret in bethleem. Iſta paula quedam fuit matrona duas habens filias. Sanctis aūt epiſcopis romam conuenientibus quodam tempore epiphanus tranſmarinus in domo eius hoſpitatus eſt. qui religionem ⁊ priuilegia ſancte terre cōmendauit. ⁊ quomodo ibi chriſtus moratus eſt predicauit et quomodo apoſtoli ibi fuerunt ⁊ multa talia dixit coram paula ⁊ filiab⁹ eius Unde paula alteram filiar̄ ſuarum tradidit nuptui.

reliquam.ſ.euſtochiū virginē ſecū duxit in irlm: ⁊ de ꝓ
prijs ſumptibus paula ꝯſtruxit in bethleē cenobium
monialiū vbi ipa cū filia ſua euſtochio ſb regula vixit
ad quarū rogatū hieronym⁹ multa ſcripſit: ⁊ hoc op⁹
qd̄ rome ad petitōnē bleſille inceperat ad eaꝝ pces in
bethleem ꝯſum
mauit. Tanto
vulnē.ſ.ex mōte
bleſille q̄ cor me
vulneraueāt.
Tūc pcuſſus
obmutui.i.qua
ſi mut⁹ ope non
reſpondi.vel me
lius p̄ dolore ob
muteſcēs: ab o
pere ceſſaui: ſic
legit̄ cōiter. qui
dā tn̄ calūniant̄
hanc lecturā ad
herentes yſid.q̄
ait in.x.ethimo.
pcin ctus di ex
peditus ⁊ arma
tus: vnde ⁊ in p
cinctu cū belli cā
arma ſumunt̄.
Ex his dbis yſi
dori pʒ ꝙ pcin
ctus idem ſit ꝙ
preparatio: et p

tanto vulnere tūc pcuſſus
obmutui: nunc in bethleē
poſit⁹ anguſtiore vicꝫ ciui
tate: ⁊ illi⁹ memorie ⁊ vobis
reddo qd̄ debeo. Hoc breui
ter āmonēs ꝙ nulli⁹ aucto
ritatē ſecut⁹ ſū ſ3 de hebreo
trāſferēs maxime ſeptuagi
ta intpretū ꝯſuetudini me
coaptaui: in his dūtaxat q̄
non multū ab hebraicis di
ſcrepabāt. Interdū ꝙ̄ aq̄
le ⁊ ſymmachi ⁊ theodotio
nis recordatus ſum: vt nec
nouitate nimia: lector⁊ ſtu
diū deterrerē: nec rurſum ꝯ

pte qn̄ homines ſe accingūt ꝓ bello faciendo. Vn̄ dicūt
ꝙ nō incepit rome opus ſuū ſ3 ſe tm̄ diſpoſuit ad inci
piendū. Vnde in pcinctu.i. in ſpatiōe. Noſtri opis
ſubtracta eſt.i. iō p̄ dolore. Obmutui.i. ampli⁹ in ope
nō pceſſi. ꝓpter hoc ſ3. in diuiſione geminaui verba vt
ceſſaret iſta calumnia. Anguſtiore ciuitate ꝙ̄ roma.
Et illius.i. bleſille. Memorie.i. vt illius memoria ꝑ
petua habeat̄. Et vobis.i. ad honorē veſtrū. Red
do qd̄ debeo.i. ꝯſummationē opis inchoati. ſic expo
ne ſ3m primā lecturā. Iuxta ſcdām ſic exponit̄. Et il
lius memorie.i. ꝓpter memoriā effectus quem habuit
erga me. vel. Illius memorie.i. vt memoria illi⁹ in be
nedictione ſit. qui eīm recordabit̄ ꝓpt̄ amorē illius edi
tus ſit iſte liber: benedicit aīe ipſius. vel. Illi⁹ memo
rie ꝑpetuande. Et vobis. inſtātibus. Reddo qd̄ de
beo.i. tanq̄ debitor obnoxius veſtris bn̄ficijs iſtū libꝝ
trāſfero. Admonēs.i. admonēdo inſinuās. Qz nul
lius. interpretis auctoritatē ſum ſecutus in ope iſto.
Sed de hebreo. immediate tranſferens in latinum.
Coaptaui.i. ꝯfortaui. De cōſuetudini.i. ꝯſuete vt
vſitate tranſlationi. Septuaginta interpretū. magis
ꝙ̄ editioni aliorū. q̄dam libri habēt: Magis: ſicut iā
expoſitū eſt. Alij habēt. Maxime.i. pcipue inter om
nes interpretes: cetera non mutant̄ nō tn̄ me eis in oī
bus coaptaui ſ3 in his. Dūtaxat.i. tm̄modo. Que
nō multū ab hebraicis literis diſcrepabāt.i. diſcorda
bant. Interdū etiā.i. aliqn̄ quo.ſ. bn̄ dicebāt recorda
tus ſum ad imitandū. Aq̄le.i. tranſlationis aquile et
ceteroꝝ q̄ ſequunt̄ de quib⁹ ſatis inuenies ſ3. in ſcdo ꝓ
logo ſup Iob circa pncipiū. Vt nec nouitate nimia
lectori aīm deterrerē.ſ. ſi oīno ab alijs interp̄tib⁹ diſcre
parem. Nec rurſū ꝯtra ꝯſcientiam meam fontē ve
ritatis obmiſſo.i. omiſſa hebraica veritate: que dicitur
fons: qꝛ eſt originalis veritas: ⁊ a qua emanat veritas
oīm editōnū. Opinionū riuulos ꝯſectare. quod face
rem ſi omnino cum alijs ꝯcordarem. et ideo nulli⁹ int̄
pretis auctem ſum ſecutus: ſed immediate de hebreo
tranſtuli in latinum.

Explicit qualiſcūq3 expoſitio iſti⁹ ꝓlogi.
Poſtilla venerabilis fratris Nico. de lyra ſup Eccle
ſiaſten incipit.
Caplm̄.j.

Verba eccleſiaſtes. Sicut dictū fuit in principio
libri ꝓuerbioꝝ in tribus libris ſalomonis tra
dunt̄ tria ſapientiaꝫ extollentia magnifice. que
ſunt ſ3m empedoclē: mobilis effluentie. ꝯtēpt⁹
future felicitatis: appetitus. et mētis illuſtratio. Et iſtud
terciū in ordine do
ctrine ē p̄mū qꝛ via
eſt cōpēdioſa ad aſ
ſecutionē alioꝝ ꝓ
pter qd̄ tradit̄ in p̄
mo libro q̄ dr̄ para
bole ſalomōis q̄ fi
nito accedit̄ ad ſe
cundum in libro ec
cleſiaſtes in q̄ tradi
tur mobilis affluē
tie ꝯtemptus. Cir
ca quod ſciendū ꝙ
tpe ſalomonis ſapi
entie ſtudiū viguit
in hieruſalē: quia
oēs reges terre et
potentes deſidera
bant audire ſapien
tiam ſalomonis vt
dicit̄.iij. Regū.iiij.
Et qꝛ circa felicita
tem homines mul
ti varie dixerant ⁊
dicebant. Nam a
liq̄ ponebant eam

cōſcientiā meā fonte verita
tis omiſſo: opinionū riuu
los conſectare.

Explicit ꝓlogus ſancti
Hieronymi.

Incipit liber Eccleſiaſtes
Capitulum.j.

[a]Verba eccleſia
ſtes.[b]filij dauid
[c]regis hieruſalē
[d]Vanitas vani
tatum dixit ec
cleſiaſtes:[f]vanitas vanitatū
[g]⁊ oīa[h]vanitas[i]Quid hꝫ am
plius homo de vniuerſo la
bore ſuo q̄ laborat ſub ſole

in diuitijs: alij in delicijs ⁊ alij in honorib⁹: ⁊ ſic de plurib⁹
alijs bonis que p laborem humanū acquiri poſſunt in vi
ta pn̄ti: ideo Salomon voluit hāc q̄ōne tractare in hoc li
bro oſtendendo ꝙ in talibus bonis nō ꝯſiſtit felicitas ho
minis. ſ3 in deo q̄ eſt bonū infinitū. Et diuidit̄ liber iſte in
duas ptes.ſ. in ꝓhemiū ⁊ tractatū. q̄ incipit ibi. Vanitas
⁊c. Circa primū notificat̄ actor hui⁹ libri miniſterial̄r tm̄.
qꝛ deus eſt actor principalis: ⁊ p̄mo q̄ntū ad ei⁹ ſapiaꝫ cū
dr̄. a Verba eccleſiaſtes.i. ſalomonis q̄ eccleſiaſtes dr̄
i. ꝯcionator. qꝛ p ſapiam ſibi datā erat aptus ad cōcionā
dū ⁊ ꝑſuadendū alijs veritatē. ſecūdo q̄ntuꝫ ad gen⁹ cum
dicitur. b Filij dauid. qui fuit ſanctiſſim⁹. Tercio q̄n
tum ad dignitatē cū dicitur.
c Regis irlm̄. ita ꝙ li regis refert̄ ad dauid ⁊ ad Salo
monē: vterq3.n. regnauit in hierlm̄. ⁊ licet regnū ipſoꝝ ad
alia loca ⁊ ad alias ciuitates ſe extenderet: exprimit̄ tm̄
ſpecialit̄ irlm̄: qꝛ erat metropolis in regno ⁊ electa ad dei
cultū. d Vanitas. Hic incipit tractatus: ⁊ diuidit̄ in
duas ptes qꝛ p̄mo ſalomon errores alioꝝ excludit. ſecun
do ꝓpoſitū cōcludit ca.vij. Prima adhuc in duas: qꝛ pri
mo ꝓponit intentū in generali: ſecundo ꝓſequit̄ in ſpeci
ali. ibi. Generatio. Propoſitū aūt ſuū eſt excludere a vera
felicitate illa in quibus ab alijs ponebat̄.i. diuitias ⁊ ho
nores ⁊ cōſimilia que habentur in preſenti vita: et hoc eſt
quod dicitur. e Vanitas vanitatuꝫ.i. maxima vani
tas. ſicut charitas dicit̄ virtus virtutū. qꝛ eſt maxima in
ter virtutes: ⁊ roſa flos floꝝ qꝛ pulcrior inter alios flores
e Dixit eccleſiaſtes. id eſt Salomon qui dicitur eccleſi
aſtes. id eſt concionator. Quia pertractando opiniones
aliorum de felicitate: arguit ad diuerſas ptes vt videbi
tur ꝓſequēdo. ⁊ poſt determiat veritatem. f Vanitas
vanitatū: repetitio eſt eiuſdē ad maiorem aſſertionem.
g Et omnia. in quibus ab alijs ponit̄ felicitas.
h Vanitas.i. ſt valde vana. eo mō loquēdi q̄ dr̄ valde li
beralis ipa liberalitas: ꝓpter qd̄ in talibus nō eſt ponēda
felicitas de cui⁹ rōne eſt firmitas ⁊ ſtabilitas cū ſit vltimū
hominis bonū. Et ad ꝓbationē ſui dicti in generali ſub
dit. i Quid habet homo amplius de vniuerſo labore
ſuo quo laborat ſub ſole. in vita pn̄ti. q.d. q̄libet pōt expi
ri ꝙ nō ſequitur ex laboribus ſuis niſi bonū inſtabile ⁊ amiſ
ſibile ſaltē p mortē quā nō pōt euadere.